

LES DONES I ELS NOUS REPTES DE LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

Tomeu Estelrich Rigo

Has duit mai el teu cotxe a arreglar i el mecànic que t'ha atès era una dona? O telefonar al lampista perquè tens un problema amb el termo i hagi vingut una senyora a reparar-lo? La bretxa de gènere en algunes professions també es manifesta a les aules de Formació Professional. Malgrat els avenços de les darreres dècades, algunes professions continuen marcades per la diferència entre gèneres. No és fàcil fer previsions sobre quins seran els perfils professionals existents a curt termini. Ens cal molta educació i una estructura familiar sòlida i l'orientació en els centres escolars que ensenyi i conscienciï des de la infància que les dones i els homes hem de tenir les mateixes oportunitats laborals sense que el gènere en sigui un obstacle.

Actualment a les Balears hi ha 15.970 alumnes matriculats a cicles de Formació Professional. Els indicadors d'escolarització dels cicles formatius mostren una situació estable pel que fa a les pautes d'accés d'ambdós sexes. Mentre que a la FP Bàsica el 71% són al·lots, els cicles de grau mitjà s'han consolidat com una opció formativa paritària; i als cicles de grau superior el 51,2% dels matriculats són dones.

La bretxa de gènere en algunes professions també es manifesta a les aules de Formació Professional

Les preferències predominantment femenines a l'FP Bàsica són: Perruqueria, Estètica i Imatge Personal. Als Cicles de Grau Mitjà (CFGM) trien preferentment Gestió Administrativa, Cures auxiliars d'infermeria, Perruqueria i Estètica. Encara tenen una presència escassa a les industrials: Electricitat, Mecànica i Informàtica, que segueixen copades per un alumnat majorment masculí. Als Cicles Formatius de Grau Superior (CFGGS) les dones s'inclinen majoritàriament per Administració i Finances, Assistència a Direcció, Integració Social, Educació Infantil, Gestió d'Allotjaments Turístics, Guia, informació i assistència turística, Higiene Bucodental, Imatge per al Diagnòstic, Laboratori Clínic, Pròtesis Dentals i Dietètica. Les dones que accedeixen a l'FP demostren un rendiment educatiu sensiblement superior.

El nivell educatiu és un indicador del capital humà i del nivell de competències de la població. La manca de prestigi dels estudis d'FP en el nostre país és una qüestió que ve de lluny. Els CFGS són l'opció formativa que més ha aconseguit prestigiar-se. Es tracta d'uns estudis que, alhora que incorporen un important contingut pràctic, proporcionen nivells de qualificació professional superiors. Poc a poc es posa en valor la formació professional, en totes les seves modalitats (presencial: bàsica, de grau mitjà i de grau superior; dual i a distància) com una eina que permet a una part de la població realitzar una formació més orientada a les demandes del mercat laboral i, també permet, als treballadors en actiu, actualitzar i ampliar les seves competències.

Els cicles formatius, per a algunes famílies, docents i orientadors, es continuen valorant com una opció formativa de segon ordre, un fet que ens indica que aquesta oferta formativa no està prou prestigiada. A les Universitats d'arreu de l'Estat s'ha pres consciència de que qualque cosa falla en l'orientació als estudiants de secundària, quan el 41% dels estudiants afirma que a l'institut no se'ls va informar sobre les opcions que ofereix l'FP. A Catalunya, per primera vegada, el sector industrial cerca més tècnics d'FP que graduats universitaris.

Per altra banda, la investigació que ha fet **Educa 2020**, amb el títol '**Necessitats laborals de les empreses**' arriba a les següents conclusions:

- Vuit de cada deu empreses de les Illes tenen problemes per a trobar personal amb un perfil adequat. A les Balears els empresaris demanen més graduats en Formació Professional que universitaris, i també que la universitat s'adapti al món laboral.
- El món laboral a les Balears presenta moltes singularitats respecte d'altres comunitats autònomes. En destaca el fet que el 82% de les empreses de les Illes reconeix que té problemes per a trobar personal per cobrir la seva demanda de treballadors. A la resta de l'Estat espanyol, només el 63% de les empreses té aquest problema.
- Balears es mostra com la comunitat més forta pel que fa a demanda de treballadors. Un 51,6% de les 158 empreses enquestades assegura que la seva plantilla augmentarà i ni una té previst reduir el personal. A la resta de l'Estat, un 47,1% incrementarà la plantilla i un 5,9% la reduirà.

- Un dels punts destacats de l'estudi és la preferència de l'empresariat de les Illes per la Formació Professional sobre l'educació universitària. Així, el 34,8% dels enquestats indica que la formació que necessita la seva empresa és Formació Professional de Grau Mitjà, gairebé el doble que el 17,9% de les empreses estatals; i un 21,8% es decanta per la formació de Grau Superior. En canvi, només un 26,5% dels empresaris requereixen titulats universitaris, mentre que la mitjana espanyola és del 42,3%.
- Les titulacions d'FP més demandades a les Illes són Hoteleria i Turisme, Electricitat i Electrònica i Instal·lació i Manteniment. Els titulats universitaris més demandats són els de Salut, Economia i Empresa i Enginyeria.
- La necessitat que la universitat s'adapti a les demandes de les empreses i millori, entre altres coses, la formació en idiomes.
- El perfil que prefereixen les empreses balears és el de tècnic especialitzat, que requereix sobretot formació d'FP de Grau Mitjà i Superior. Aquests dos tipus d'estudis sumen el 77% de la demanda de formació de les empreses. Un 89% dels empresaris considera que la universitat no aporta als estudiants les competències requerides pel món laboral.

Un dels punts destacats és la preferència de l'empresariat de les Illes per la FP per damunt de l'educació universitària

L'anàlisi de la inserció laboral dels titulats en formació professional a les Illes Balears dels cursos 2012-13 a 2017-18 feta per la Conselleria d'Educació, Universitat i Recerca arriba a les següents conclusions:

- El mercat de treball cada vegada necessita més treballadors formats, amb habilitats específiques i que siguin capaços d'adaptar-se a les necessitats canviants del mercat laboral. D'acord amb diversos estudis internacionals, en els propers anys es reduiran els llocs de feina poc qualificats i s'incrementaran els de mitjana qualificació.
- Una societat més formada repercuteix favorablement en l'economia de qualsevol territori, també a les Illes. L'augment de les xifres de persones titulades d'FP implica beneficis tant a l'àmbit personal com a l'empresarial, i a l'economia en general.
- A l'àmbit personal és evident que les majors habilitats dels treballadors venen acompanyades d'un augment de l'ocupació i una reducció de l'atur.
- A l'àmbit empresarial, la major capacitat de les persones incrementa la productivitat i la competitivitat. I, finalment, tots aquests beneficis es traslladen a l'economia global.
- Les dades de participació i titulació en els estudis d'FP de les Illes Balears es troben per sota de la mitjana europea.
- Els titulats d'FP de Balears mostren, per una banda, unes taxes d'ocupació superiors a les dels estudis més generalistes i unes

taxes d'inserció laboral que arriben al voltant del 75% tres anys després de la titulació.

- Dins dels grups d'estudis de formació professional, tenim que el pes majoritari es correspon als estudiants de Grau Mitjà.
- Quant a la distribució de les titulacions per família professional, les que mostren una major inserció en el mercat de treball de les Illes són Mecànica, Instal·lació i Manteniment, Hosteleria i Turisme.
- Pel que fa a la qualitat de la contractació, a causa de l'expansió econòmica, en els darrers anys es mostra un augment del pes de la contractació indefinida i un descens del pes de la de temps parcial, fets que posen de manifest la millora de la qualitat del treball entre els graduats d'FP.
- En conclusió, com es mostra en l'estudi, una bona formació té

efectes, no només en la persona, sinó en la societat en què aquesta s'inclou.

El 2018 el Govern de les Illes Balears presentà el **Pla Integral de Formació Professional**. A pesar de tots els esforços que s'han fet per a ampliar l'oferta de cicles formatius a les Balears, en els darrers anys la manca de transport públic és un problema que encara no està resolt. Per exemple, si un alumne de Manacor vol estudiar el Grau Superior de Vitivinicultura a Felanitx, el poble de veïnat, no hi ha cap autocar per a anar-hi. Fins que no es resolgui aquest tema, només hi ha l'opció de desplaçar-se amb transport privat.

El curs actual té una oferta de 413 Cicles Formatius, 8 més que el curs passat: 88 d'FP bàsica, 200 de Grau Mitjà i 125 de Grau Superior. El nou curs incorpora 15 cicles nous, 11 dels quals són de nova implantació: 7 de Grau Mitjà i 4 de Grau Superior, un dels quals en modalitat dual. ■